

ΘΕΜΑ 3^ο

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ (Α, 68)

- Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους ἢν τι λέγωμεν καθίστησιν· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρήσθε. Πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον
5. ὑπενοεῖτε ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσιν· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἡδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δὲ ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ
10. ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται;

ΣΧΟΛΙΑ

1. **Τὸ πιστὸν:** *‘η εμπιστοσύνη’*, ἀντὶ *‘ἡ ὑμετέρα πιστότης’*. **ὑμᾶς:** ἀντικ. στο μακρινὸ *‘καθίστησι’*. **τῆς...πολιτείας:** γεν. ἀντικ. στο *‘πιστὸν’*, *‘ἀπέναντι στο πολίτευμά σας’*. **ὁμιλίας:** *‘ἀπέναντι στις μεταξύ σας σχέσεις’*, *‘ὁμιλέω’*, *‘ὁμιλία’*, *‘ὅμιλος’*. **ἀπιστοτέρους:** κατηγορούμενο στο *‘ὑμᾶς’*.
2. **ἢν τι λέγωμεν:** Εὐθύς υποθ. Λόγος με ἀπόδοση το *‘καθίστησι’* για την επανάληψη στο παρόν μέλλον. **καὶ ἀπ' αὐτοῦ:** *‘και εξ αιτίας αυτής της συμπεριφοράς σας’*. **πλέονι:** κατηγ. του αποτελέσματος, *‘ὥστε πλείων εἶναι = με συνέπεια να είναι μεγαλύτερη’*.
3. **πρὸς τὰ ἔξω πράγματα:** *‘ὅσον αφορά τις εξωτερικές υποθέσεις της χώρας σας’*. **προαγορευόντων ἡμῶν:** *‘παρά το γεγονός ότι εμεῖς σας λέγαμε από πολύ πιο πριν’*, ἐναντιωμ. Μτχ. **ἃ ἐμέλλομεν..βλάπτεσθαι:** πλάγια ἐρώτηση *‘τι κακό περιμέναμε από τους Αθηναίους’*.
4. **οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν:** ἔλξη του αναφορικοῦ, *‘οὐ περὶ τούτων ἃ ἐδιδάσκομεν’*. **τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε:** *‘δεχόσασταν το μήνυμα ὅχι σε σχέση με αυτά που εμεῖς σας αποκαλύπταμε’*. **τῶν λεγόντων... ὑπενοεῖτε:** *‘ὑπονοεῶ τῶν λεγόντων = παρανοῶ – παρεξηγῶ αυτούς που μιλούν, τους ρήτορες’*, *‘τῶν λεγόντων = τῶν ρητόρων’*.
5. **ὡς...λέγουσιν:** υποκ. *‘οἱ ρήτορες’*, εἰδική πρόταση με ἔντονο το υποκειμενικό στοιχείο, ἀντικείμενο στο *‘ὑπενοεῖτε’*, *‘πως δήθεν οι ρήτορες μιλούν με βάση τις προσωπικές τους αντιπαλότητες’*. **ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων:** *‘κατηγορεῖτε τους ρήτορες ὅτι μιλούν με αφορμὴ την εξυπηρέτηση προσωπικῶν τους συμφερόντων’*. **οὐ πρὶν πάσχειν <ἡμᾶς>:** *‘ὄχι πριν αρχίσουμε να μπαίνουμε σε δυσκολίες’*, χρονική πρόταση με ἀπαρέμφατο, για να δείξει τον σκοπό, ἐξ ου και η μετάφραση με το *‘να+ρήμα’*. **ἀλλ' ἐπειδὴ:** χρονική πρότ.
6. **ἐν οἷς <συμμάχοις>:** *‘ανάμεσα στους οποίους συμμάχους’*. **προσῆκει ἡμᾶς ...εἰπεῖν:** *‘αρμοῖζε εμεῖς να πούμε πού-με’*. **οὐχ ἥκιστα:** με το *‘προσῆκει’*: *‘αρμοῖζει ιδιαιτέρως’*.
7. **ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν:** πλάγια ἐρώτηση. **ὅσῳ:** *‘σε πόσο μεγάλο βαθμό’*, δοτική του μέτρου. **καὶ μέγιστα:** δεν σχετίζεται με το *‘ἐγκλήματα’*, ἀλλὰ με το προηγούμενο *‘οὐχ ἥκιστα’*: *‘ὅσῳ καὶ μέγιστα = σε πόσο μεγάλο βαθμό, και ιδιαιτέρως μεγάλο’*. **ὑβριζόμενοι...ἀμελούμενοι:** τροπ. Μετοχές.

8. εἰ...ἤδίκουν → ἄν...προσέδει: Ευθύς υποθετικός λόγος του αντίθετου του πραγματικού, *‘αν τα εγκλήματα τους τα έκαναν στα κρυφά, τότε θα χρειαζόταν να σας τα πω’*. **ῥντες:** τροπική μτχ. **διδασκαλίας:** γενική πτώση με το *‘προσέδει’*. **ὥς οὐκ εἰδόσι:** συνημ. μτχ. από το ενν. *‘ὕμῖν’*, ο *‘ὥς’* δείχνει την υποκειμενική αιτιολογία, *‘επειδή δήθεν δεν θα τα γνωρίζατε’*.

9. τί δεῖ μακρηγορεῖν: <ἡμᾶς> *‘για ποιο λόγο πρέπει να μιλάμε για πολλή ώρα εμεῖς’*. **ῶν:** διαιρετική, *‘ανάμεσα στους οποίους’*. **τοὺς μὲν δεδουλωμένους:** *‘κάποιους να έχουν υποδουλωθεῖ’*. **τοῖς δὲ ἐπιβουλεύοντας:** *‘και σε κάποιον άλλους να ετοιμάζονται να τους βλάψουν’*, η μτχ. κατηγορηματική. **αὐτούς:** *‘τους Αθηναίους’*, αντικ. στο *‘ὄρατε’*.

10. τοῖς ἡμετέροις συμμαχοῖς: <ἐπιβουλεύοντας>. **καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους:** <αὐτούς> *‘τους Αθηναίους’*, η μτχ. επίσης κατηγορηματική. **εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται:** Πλάγια ερώτηση *‘αν βέβαια βγουν κάποτε να πολεμήσουν – πράγμα που δεν είναι σίγουρο’*.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η εμπιστοσύνη, άνδρες Λακεδαιμόνιοι, που δείχνετε στο πολιτικό σας σύστημα και στις μεταξύ σας σχέσεις, σας καθιστά απέναντι στους άλλους ιδιαιτέρως αναξιόπιστους, κάθε φορά που παρουσιάζουμε κάτι. Και εξ αιτίας αυτής της τακτικής σας έχετε μια αυτοσυγκράτηση, όμως εφαρμόζετε μία έλλειψη γνώσης για τα εξωτερικά θέματα, που είναι πάρα πολύ μεγάλη. Διότι αν και πολλές φορές στο παρελθόν εμεῖς σας είπαμε από πριν ποια αδικήματα περιμέναμε να πάθουμε από τους Αθηναίους, δεν δείχνατε ενδιαφέρον γι’ αυτά που σας ενημερώναμε κάθε φορά, αλλά παρεξηγούσατε τους ρήτορες πως δήθεν μιλούν για να εξυπηρετήσουν προσωπικά συμφέροντα. Και γι’ αυτόν τον λόγο, όχι πριν να πάθουμε κάτι, αλλά όταν πλέον ήμασταν μέσα στο πρόβλημα, τότε καλούσατε αυτούς εδώ τους συμμαχούς, ανάμεσα στους οποίους ιδιαιτέρως ταιριάζει εμεῖς να πούμε, σε ποιο βαθμό, και μάλιστα πολύ μεγάλο έχουμε παρανομίες από την μεριά των Αθηναίων με το να μας προσβάλλουν, κι από την μεριά την δική σας με τον να αδιαφορείτε για μας. Και αν εκείνοι κρυφά έκαναν αδικίες στους Έλληνες, δεν θα χρειαζόσασταν εσεῖς καμία ενημέρωση ως κάποιιοι που δεν γνωρίζουν. Τώρα όμως ποιος λόγος υπάρχει να μιλάμε επί πολύ ώρα εμεῖς, ανάμεσα στους οποίους βλέπετε πως κάποιιοι έχουν υποδουλωθεῖ, και σε κάποιους άλλους εκείνοι να εκδηλώνουν τάσεις επίθεσης, και μάλιστα εναντίον δικών μας συμμαχών, και τους βλέπετε να είναι προετοιμασμένοι από πολύ καιρό πριν, αν βέβαια κάποτε εμπλακούν σε μάχη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Μεγάλη προσοχή στο πώς ο Θουκυδίδης αντιμετωπίζει τα ουδέτερα ουσιαστικών στην θέση θηλυκών: *‘τὸ πιστόν’*.
2. Η λέξη *‘ὀμιλία’* δεν έχει την συνήθη σημασία της, αλλά την πρωτογενή, δηλ. *‘συνάντηση, συναναστροφή’*.
3. Πώς μία αναφορική πρόταση μπορεί να λειτουργήσει ως πλάγια ερώτηση, κι όχι ως αυτό που είναι, δηλ. *‘αναφορά’*: *‘ἃ ἐμέλλομεν’*.
4. Την έλξη του αναφορικού στο *‘οὐ περὶ ὧν’*.
5. Την σημασία της έκφρασης *‘ὑπονοῶ τινός = παρεξηγῶ κάποιον, κάτι’*.
6. Την χρήση του απαρεμφάτου στις χρονικές προτάσεις ως έκφραση σκοπού: *‘οὐ πρὶν πάσχειν’*.
7. Πώς ο εμπρόθετος *‘ἐν οἷς’* δεν σημαίνει *‘στους οποίους’*, αλλά *‘ανάμεσα στους οποίους’*.
8. Ότι μία φαινομενικά υποθετική πρόταση μπορεί να λειτουργεί ως πλάγια ερώτηση: *‘εἰ ἄρα πολεμήσονται’*.